

Autobiografie

Ward Ruyslinck, 1965.

Op 17 juni 1929 werd ik, in een stille straat te Berchem bij Antwerpen, door een Joodse baker voor de vuurmand gekoesterd. Het mens deed haar werk met zoveel toewijding, dat ik voor de rest van mijn leven heet gebakerd bleef. Naar getuigenis van mijn moeder was ik een lelijk, schrompelig wurm en veroorzaakte bovendien mijn geslacht grote teleurstelling; mijn vader was de eerste om zich met mijn tegenwoordigheid in het aardse Hinnomsdal te verzoenen : de bijziende man zag in mij iets bijzonders. Al bij al was hij misschien toch niet zo bijziend, want op negenjarige leeftijd schreef het ‘lelijke, schrompelige wurm’ (Gezelliaanse) gedichten en toen het twaalf was werkte het met een reeks korte verhalen mee aan *Het Vlaamse land*, een van de grootste kranten van toen, waarin onder meer ook Walschap zijn eerste onrijpe pennenvruchten publiceerde. De gedichten zijn verloren gegaan, maar de knipsels uit *Het Vlaamse land* worden bewaard in het Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven te Antwerpen.¹

Mijn eerste roman schreef ik toen ik veertien jaar was, maar het manuscript bleef onder het puin van het ouderhuis, dat bij de vreselijke luchtaanval van 5 april 1943 op Mortsel werd verwoest.² Op het atheneum te Berchem werd ik hoofdredacteur en ijverigste medewerker van de schoolkrant *Wij* en schreef ik, onder de scheikundelessen, verzen en kritische opstellen die in de jongerentijdschriften *Het daghet* en *Nieuwe stemmen* verschenen. Na de humaniora, waarin ik hoge cijfers behaalde voor Nederlands, Duits en Engels, zag mijn vader een wonderlijk licht aan de hemel verschijnen en stuurde me naar de Gentse universiteit om een Germaanse filoloog van me te maken. Tja, ‘he is a wise father who knows bis own child’. Ik had een geweldige schrijfjeuk en de dialectatlassen van professor Blanckaert konden mij daar niet van afhelpen. Na een jaar legde ik er het filologenbijltje bij neer. Van bovengenoemde schrijfjeuk getuigen drie poëtische plaquettes, die tussen 1951 en 1953 door de Aarschotse Kunstkamer werden uitgegeven: *De citer van Tijn*, *Het huis onder de beuken* en *De essentie van het zwijgen*. Met een geprijsd pacifistisch epos in alexandrijnse verzen, *Fanaal in de mist* (Antwerpen, Die Poorte), zette ik in 1956 een punt achter mijn poëtische productie. De Sturm-und-Drang was voorbij (dacht ik, wie kent zichzelf?), ik was getrouwd en vader geworden, en als ik ademde op het koele blanke papier stonden er proza-(ijs)bloemen op. Het leven en de liefde en de herinneringen grepen me en ik schreef *De ontaarde slapers* (1957), *Wierook en tranen* (1958) en *De madonna met de buil* (1959). Een heerlijke tijd: ik sliep niet, ik schreef. Schrijven, ‘la seule façon d'émouvoir autrui sans être gêné par un visage’ (Jean Rostand). Dit heb ik nooit zo duidelijk begrepen als toen ik mijn eerste grote roman op stapel zette, *Het dal van Hinnom* (1961), een keerpunt in mijn denken en voelen. Dit boek, alsook de daaropvolgende verhalenbundel *De stille zomer* (1962) en roman *Het reservaat* (1964), was voor de kritiek aanleiding om in mij een geëxalteerde, een onheilsprofeet, een prediker, een mysticus, een misantroop, een utopist, een perfectionist, een kankeraar, een moralist en weet ik wat nog meer te zien. Dat zou een aardige robotfoto worden. Ik had ze nochtans de pap in de mond gegeven. Nou ja, ik neem het ze niet kwalijk als ze het niet slikken, het is ook nogal

vaag: eclectisch humanisme. Ik zou er een programma aan moeten hangen, aber ich bin so antiprogrammatisch...

Wat Goethe met betrekking tot hemzelf heeft vastgesteld is, enigszins gevarieerd, ook op mij toepasselijk: 'Von Mutti hab' ich die Statur, des Lebens ernstes Führen; vom Väterchen die Freinatur, und Lust zu fabulieren'. Evenals Goethe ben ik bovendien een burgermannetje, geboren uit een bureaucraat met autonome neigingen en een ingetogen matrone. Maar daar houdt de vergelijking met de meester van Weimar op. Diep in mijn hart, onder mijn burgerlijk schors, ben ik een opstandeling, een soort tuimelgeest die de wereld zou willen verbeteren, een reine dwaas, een Tobias Pylyser, een Basile Jonas, een witte olifant in de grijze kudde.

In 1954 werd ik budgetvreter en werd ik opgeslokt door het museum Plantin-Moretus te Antwerpen. In 1960 ontving ik, via het belastingkantoor en het toenmalige Ministerie van Openbaar Onderwijs, mijn eigen spaarcenten terug in de vorm van een reisbeurs. Ik reisde naar Corsica en tijdens mijn afwezigheid kwam de redactie van het *Nieuw Vlaams Tijdschrift* tot het besluit, dat ik de Arkprijs van het Vrije Woord verdiende. Ik haalde hem nog net op tijd, de dag van mijn terugkeer. Nu ik toch aan prijzen toe ben: in 1958 de romanprijs van de provincie Antwerpen en de romanprijs van Hilvarenbeek (Nederland); in 1964 de prijs van de Vlaamse lezer. Vertalingen: in het Duits en Engels. Verfilmd verhaal: *Dicht bij het water*. Onlangs verschenen: *De paardevleeseters*.

¹ Zie de lijst 'Verhalen en verhalenbundels', waarin de verhalen van 14 maart en 4 april 1942, 31 juli, 21 augustus, 18 september en 13 november 1943 zijn genoemd.

² Bij het 'vriendschappelijke' bombardement van 5 april 1943 op Mortsel werden door Amerikaanse bommenwerpers meer dan 800 bommen van 7.000 meter hoogte afgeworpen om 'Frontreparaturbetrieb Erla' – waar de gehate Messerschmitt jachtvliegtuigen werden hersteld – te vernietigen. Helaas werd het Erla-bedrijf slechts licht beschadigd. De meeste bommen kwamen terecht op woonwijken van Mortsel, waardoor er meer dan 900 dodelijke slachtoffers waren te betreuren, waaronder 209 kinderen, en meer dan 1.250 woningen zwaar beschadigd werden. (Pieter Serrien, *Tranen over Mortsel*, Manteau/WPG, Antwerpen, editie 2013).

Het ouderlijk huis van Raymond De Belser, aan de Hendrik Kuypersstraat 69, werd volledig verwoest. Hierbij is – naast het huisraad – al zijn jeugdwerk aan gedichtjes, verhaaltjes en tijdschriftjes, waaronder een verhaal over de haven van Antwerpen en de scheepvaart op de Schelde verloren gegaan.

Na het bombardement begon Raymond echter opnieuw aan een verhaal over de binnenvaart dat – in deze tijd waarin het onmogelijk was om buiten te spelen – uitgroeide tot een roman. Het verhaal speelde zich af aan boord van een rijnaak die geladen met turf van Antwerpen naar Koblenz voer. Met zijn rijke fantasie en de kennis uit de aardrijkskundelessen liet hij tijdens de vaart van alles gebeuren, waaronder het drama van het dochttertje van de schipper dat overboord viel en verdronk, en een verschrikkelijke aanvaring even voorbij Keulen, waarbij ook de schippersvrouw om het leven kwam. Hij gaf deze nautische roman de titel *Vaargeulen*. Zijn vader zond het manuscript ter beoordeling naar Stijn Streuvels, die het op 5 augustus 1944 ongelezen terugstuurde met de raad: 'stuur Uw werk bijvoorbeeld naar den Heer Herman Oosterwijk, redacteur van het dagblad *Het Vlaamsche Land* te Antwerpen. Dit is een zeer bekwaam en ontwikkeld beoordelaar, die U op den goeden weg kan brengen.' Een maand later werd België bevrijd van de Duitsers; *Het Vlaamsche Land* werd opgeheven en Herman Oosterwijk wegens collaboratie gearresteerd. Dus van de raad van Streuvels is weinig terecht gekomen.

In een brief van 29 april 1947 vermeldde De Belser deze onuitgegeven roman en moet hem toen nog in zijn bezit hebben gehad. Vermoedelijk heeft Ruyslinck zijn eerste roman zelf vernietigd met ander onuitgegeven werk uit zijn jonge jaren, zoals de gedichtenbundel *Viersnoer* en de sonnettenkrans *Mystische Lichtbundels* uit 1947 en de toneelstukken *Christiaan van Venlucht*, *Het ordalium* en *Slechts...* uit 1948-'49. Het toneelstuk *Slechts...* heeft hij opgedragen aan de Vlaamse (toneel)schrijver Willem Putman (1900-1954), die hem daarvoor bedankte met positieve kritiek op het stuk. Deze stukken zijn echter niet aangetroffen in zijn nagelaten werken.